

[58. 5.]

## MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

(Ingezonden bij brief van den 6den December 1880.)

Tegen de bedenkingen, vervat in het Voorloopig Verslag over het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk V voor 1880, neemt de ondergeteekende de vrijheid de volgende opmerkingen te maken.

Dat de niet juiste raming van art. 75 aan mindere zorg bij het ramen der voor de behoefte vermoedelijk noodige geldsom kan toegeschreven worden, meent de ondergeteekende te mogen tegenspreken. Met de meeste zorg is het onmogelijk vooraf te bepalen hoe groot het juiste bedrag zal zijn der reis- en verblijfkosten van de veeartsnijkundige ambtenaren. Die kosten zijn afhankelijk van het meer of minder voorkomen van besmettelijke veeziekten.

Bij het opmaken der begroting voor 1880 had de ondervinding geleerd, dat in 1878 en 1877 de geraamde som met ruim f 2500 en ruim f 2900 was overschreden, maar dat daarentegen in 1876 en 1875 ruim f 4200 en ruim f 2800 minder dan de geraamde som was verbruikt. Bovendien was ditmaal in aanmerking genomen, dat bij het afnemen der longziekte, de aanleiding tot reizen wellicht verminderen zou.

Het zal waarschijnlijk der Kamer niet zijn ontgaan dat ook op de begroting voor 1881 dit artikel niet hooger is geraamd dan f 30 000. Dit is geschied omdat het nagenoeg geheel verdwijnen van de longziekte vermindering van de voor vergoeding van reis- en verblijfkosten noodige gelden doet verwachten, en ook omdat het niet onmogelijk wordt geacht, dat de stellige voorschriften ter voorkoming dat de plaatsvervangende districtsveeartsen andere diensten in rekening brengen dan die, welke zij bij volstreekte verhandeling van den districtsveearts verrigten, ook op het bedrag dier reis- en verblijfkosten van invloed zullen zijn.

Zal men den ontwerper der begroting gebrek aan zorg voor deze raming verwijten, als de uitkomst hieraan eens niet mogt beantwoorden?

De ondergeteekende is bereid de toelichting van het wetsontwerp nader aan te vullen, waar dit der Kamer noodig voorkomt, maar hiertoe zou hij moeten weten, welke nadere inlichting wordt verlangd. Dit is hem ten aanzien van de verhooging van art. 56 niet bekend gemaakt. Hij kan dus slechts herhalen, dat de verhooging wordt vereischt tot belooning van hen, die met de leiding en het toezigt der werkzaamheden van de volkstelling belast werden. Het bestaande crediet is daartoe niet voldoende.

**Art. I.**

*Art. 55.* Met ingenomenheid zag de ondergeteekende dat de spoedige publicatie van de uitkomsten der volkstelling gewaardeerd wordt.

Dit resultaat is in de eerste plaats het gevolg van den buitengewonen ijver der ambtenaren, aan wie de leiding en het toezigt der werkzaamheden werd opgedragen en mag dus ten gunste van het voorstel tot verhooging van art. 56 aangevoerd worden.

*Art. 57.* Bij den aankoop van de loods is het door de Kamer bedoeld overleg gepleegd en rekening gehouden met de omstandigheid, dat de verkoper ontheven werd van de verplichting om de loods af te breken en weg te ruimen. Ten einde voordeelige voorwaarden te kunnen bedingen is het voeren der onderhandelingen met den verkoper opgedragen aan den architect PETERS, bouwkundige bij het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, die geheel op de hoogte van den staat van zaken was.

*Art. 117.* De meeste bedenkingen tegen de voordragt der Regering zijn in het Voorloopig Verslag zelf zóó juist en afdoende wederlegd, dat de ondergeteekende zich veroorlooft in het algemeen daarnaar te verwijzen. Ter voldoening aan den kenbaar gemaakten wensch wordt bij deze Memorie van Beantwoording eene tabel overgelegd vermeldende den aard der uitgaven waarvoor het subsidie zal strekken, het totaal der kosten, het aandeel der gemeente en dat van het Rijk, met welk laatste het subsidie der provincie overeenstemt. Die tabel doet zien, dat door de

meeste gemeenten de helft, door sommige meer dan de helft wordt gedragen. In sommige provincien plagt het regel te zijn  $\frac{1}{3}$ , ten laste der gemeente te laten, in andere daarvoor geen vast cijfer aan te nemen, maar met de plaatselijke omstandigheden en behoeften te rade te gaan. Dit laatste geschiedde ook in Zuidholland, zoo als de tabel aanwijst. De gissing in het Voorloopig Verslag omtrent Hardinxveld is dan ook ongegrond. Die gemeente had den bouw van drie nieuwe scholen en onderwijzerswoningen te bestrijden. De gezamenlijke kosten beliepen f 89 062, zeker geen buitensporig bedrag. Daarvan werd f 21 000 ten laste der gemeente gebragt; het Rijk en de provincie betaalden ieder f 34 031.

Toen de ondergeteekende zijne voordragt ontwierp was de nieuwe wet op het lager onderwijs nog niet in werking en bestond dus de mogelijkheid dat voor enkele gemeenten nog subsidie zou zijn te verleen. Thans kan dit niet meer in aanmerking komen en de met dat doel aangevraagde f 25 000 kunnen dus nu vervallen. Sedert het indienen der voordragt is gebleken, dat het subsidie voor Westerbork f 2000 behoorde te bedragen en dat de gemeente Lonneker nog aanspraak heeft op een subsidie van ten hoogste f 2000 voor de gewone kosten van haar onderwijs.

In het geheel is alzoo benoodigd f 174 838,24<sup>s</sup>, of in ronde som f 175 000. Tot dit cijfer is de verhooging van art. 117 teruggebragt, zoo als uit de hierbij gevoegde nota van wijziging blijkt

*Art. 131.* Het geldt de stichting niet van twee, maar van drie nieuwe kweekschoolgebouwen met leerscholen. Dat het daarbij in het werk gestelde personeel geen overdreven hooge bezoldiging geniet, zal toegegeven worden, als men weet, dat een dezer opzigtters 100 gulden 's maands geniet, een ander 60 gulden, en de derde 55 gulden. In de thans aangevraagde som zijn ook begrepen de met deze werkzaamheden in verband staande uitgaven voor meerdere bureaubehoeften.

De klacht van andere leden, als zoude ten opzichte dezer gebouwen noodelooze weelde op te merken zijn, kan bezwaarlijk worden besproken, zoolang tot staving van de gegrondheid dier klacht geen feiten worden aangevoerd. Alleen mag de ondergeteekende verklaren, als steeds, ook bij deze gebouwen er ernstig op bedacht te zijn geweest alle weelde te vermijden en de uitgaven tot het noodige te beperken. Dit streven blijkt onder anderen uit het feit dat, terwijl het eerste ontwerp voor de kweek- en leerschool te Deventer eene uitgave van nagenoeg f 180 000 vorderde, het den ondergeteekende is gelukt, door het voorschrijven van onderscheidene bezuinigingen, plannen te bekomen, waarvan de uitvoering voor f 138 875 of ruim f 41 000 minder aanbesteed werd.

Er is geen reden om aan te nemen dat deze uitgave lager zou zijn, indien het opmaken en uitvoeren der ontwerpen ware toevertrouwd aan andere bouwkundigen dan dien welke in dienst van het Departement is. Integendeel zou in zoodanig geval de bouwsom zeker verhoogd worden met een toe te kennen honorarium ad 5 pct.

De kweek- en leerschool te Deventer, bij voorbeeld, zou in dat geval uit dien hoofde f 6900 meer gekost hebben.

*Art. 164.* Voor de hier geopperde vrees bestaat geen enkel grond. Het ligt niet in de bedoeling den tijdelijken cursus, waarvan hier sprake is, te herhalen.

De hierbedoelde uitgaven betreffen geheel exceptionele maatregelen tot verbetering van het teekenonderwijs.

Laten zich de kosten van zoodanige maatregelen bezwaarlijk vooruit begrooten, het is nog moeilijker vooraf te bepalen, hoeveel als belooning voor bewezen diensten, hoeveel voor reiskosten, hoeveel voor aankoop van het benoodigde materieel noodig zal zijn.

Daar deze kosten eigenlijk niet als kosten van personeel zijn te betrachten, wijl zij slechts bij uitzondering en voor eens voorkomen, en het personeel niet in vaste dienst der Regering is, kan splitsing van het artikel niet wel geacht worden door de comptabiliteit gevorderd te worden.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

SIX.